

ELŐSZÓ – MŐCSÉNYI MIHÁLY CENTENÁRIUMI ÉV

PREFACE – MIHÁLY MŐCSÉNYI'S CENTENARY YEAR

Mőcsényi Mihály tájépítész egyetemi tanár, az MTA doktora, az MMA tiszteletbeli tagja 2019. november 9-én lenne 100 éves. A 2017 őszén elhunyt professzor megkapta a legrangosabb tudományos és művészeti kitüntetéseket, a Széchenyi-díjat és a Kossuth-díjat, s több más rangos hazai és nemzetközi elismerés mellett 2012-ben a Tájépítészek Nemzetközi Szövetségének (IFLA) nagydíját, a Sir Geoffrey Jellicoe-díjat.

Mőcsényi professzor a tájrendezés-diszciplína megalapozásával és az egyetemi tájépítésképzés tartalmi, szerkezeti és intézményi fejlesztésével mind hazai, mind nemzetközi téren kiemelkedő jelentőségű életművet hagyott az utódokra. Felsőoktatási reformjavaslatai, korát megelőző oktatáspolitikai koncepciói a magyarországi szakterületi feladatok teljes körű ellátását és a Nyugat-európai és tengerentúli tájépítészeti képzéssel egyenrangú képzési színvonal megteremtését szolgálták. Sajátos, komplexitásra, kreativitásra és rugalmasságra nevelő tanítási módszerét tájépítész-hallgatók generációi kamatoz-

tatták szakterületi munkáikban. Mőcsényi Mihály, a rendszerváltást követően, reaktivált egyetemi tanárként és rektorként az önálló Tájépítészeti Kar megalapításával erősítette meg a szakterület hazai és nemzetközi pozícióját.

Tájépítészeti, zöldfelület-rendezési tervei, itthon és külföldön megvalósult parkjai, kertjei, városi terei és környezet-tervezési munkái példa értékűek, területrendezési és tájrendezési elméleti munkái, kertművészet-történeti és ökológiai kutatásai, nemzetközi és hazai szakmapolitikai törekvései meghatározó fontosságúak. Egyetemi oktatói és intézményvezetői munkássága kiemelkedő. A Magyar Tudományos Akadémián rendezett konferenciának és a FUGA Budapesti Építészeti Központban bemutatott „Mőcsényi-életmű” kiállításnak a célja ennek a sokoldalú életműnek a mélyebb megismertetése, a hazai és nemzetközi szakpolitikai környezet kontextusában való vizsgálata, értékelése és bemutatása.

A professzor tanítványai köréből szerveződött „Mőcsényi 100 Kutatócsoport” (Bardóczi Sándor c. egyetemi docens,

Gerzanics Annamária CSc, M. Szilágyi Kinga CSc, DLA egyetemi tanár) azt a feladatot vállalta, hogy Mőcsényi professzor balatonyöröki archívumát, valamint a Szent István Egyetem Tájépítészeti és Településtervezési Karának irattárát megkutatva és rendszerezve a Mőcsényi centenáriumi évben elkészíti, illetve megszerkeszti a Mőcsényi Mihály életművet bemutató könyv anyagát. A várhatóan 2020-ban megjelenő MM_C című könyv bemutatja Mőcsényi Mihály mozgalmas, történelmi sorsfordulókban bővelkedő életrajzát és a professzor tanulmányainak, szakmai fejlődésének egyes állomásait és alkotói-kutatói életművét.

Mőcsényi Mihály a szocreál és a házigyári lakótelep-építészet térhódítása idején kezdte szakmai pályáját. Ő a lakótelepi épületegyüttesek környezetrendezésének (a lakótelepi zöldfelületek létesítésének) elméleti megalapozója. A LAKÓTERV-ben és a VÁTERV-ben nem csak kutatóként, hanem tervezőként is részt vett többek közt Komló, Pécs, Várpalota, Tatabánya zöldfelület-

Mihály Mőcsényi landscape architect, doctor of the Hungarian Academy of Sciences, honorary member of the Hungarian Academy of Arts would celebrate his 100th birthday on the 9th of November, 2019. The professor who passed away in the autumn of 2017 was awarded by the highest honours in science and art, including the Széchenyi Prize and the Kossuth Prize, and, besides numerous other national and international recognitions, he also received the Sir Geoffrey Jellicoe Award, the grand prize of IFLA (International Federation of Landscape Architects) in 2012.

Professor Mőcsényi bequeathed a paramount national and international oeuvre to posterity by laying the foundations of landscape planning as a discipline, then consolidating and developing the contextual, structural and institutional basis of academic landscape architecture education. His academic reform proposals and educational policy concepts were much ahead of his time and furthered the cause of fully concluding Hungarian professional tasks, as well as establishing a certain level of education quality that is equal to landscape architect trainings in Europe and overseas. During their work in the respective fields of their interests, generations of landscape architect candidates made good use of Mőcsényi's unique tea-

ching method that aspired complexity, creativity and flexibility. After the political transformation when he was reinstated as rector of the university, Mihály Mőcsényi strengthened the national and international position of the specialty by establishing an independent Faculty of Landscape Architecture.

Mőcsényi's landscape architecture and urban green system plans; the parks, gardens, urban open spaces, and landscape design works realised at home and abroad; his theoretical works in regional development and landscape planning; his scientific research in garden art, garden and landscape history and also in landscape and urban ecology; his national and international efforts he made in policy-making of the profession; and his work as a professor and head of university – are all of prominent quality. The conference to be held in the Hungarian Academy of Sciences, and the Mőcsényi-oeuvre exhibition in the FUGA Budapest Center of Architecture are aimed at providing a more deeper understanding and analysis of the manifold life-work in a national and international context.

In the Mőcsényi centenary year the “Mőcsényi 100 Research Group” formed by the professor's students (honorary associate professor Sándor Bardóczi, Annamária Gerzánics CSc, university professor Kinga M. Szilágyi CSc,

DLA) undertook the task to create and edit the manuscript of the book that presents the oeuvre of Mihály Mőcsényi, by analysing and assessing the professor's Balatonyörök archives as well as that of the SZIE and the Faculty of Landscape Architecture and Urbanism. The MM_C book, expected to be published in 2020, presents the eventful Mőcsényi life-work rich in historical twists and certain stages of the professor's studies and professional development.

Mihály Mőcsényi started his career at the time when socialist prefabricated housing estate architecture was gaining grounds. He is the theoretic founder of landscaping and planning of urban green systems of housing estates (establishing urban landscape architecture and planning). During his time at LAKÓTERV and VÁTERV he participated in the urban green system development works of Komló, Pécs, Várpalota and Tatabánya not only as a researcher but also as a designer too. He introduced contour landscaping and defined the practical principles of urban green system development and management according to the experiences he gained during the development works.

Mine rehabilitation, healing brownfield lands and damaged landscapes by using green space redevelopment methods have an identically interesting

rendezési munkáiban. Az ott szerzett tapasztalatok alapján vezette be a szintvonalas tereprendezési eljárást és rögzítette a városi zöldfelületek kialakításának és fenntartásának gyakorlati elveit.

Ugyanilyen izgalmas fejezet a Mőcsényi-életműben a bányarekultiváció, a barnamezős területek, a tájsebek zöldfelületrendezési módszerekkel történő gyógyítása. E tevékenységének két kiemelkedő alkotása a Feneketlen-tó parkja és a balatongyöröki bányaudvar rendezése. Mőcsényi Mihály művészettörténeti, kerttörténeti munkássága a szinte megszállottan, több évtizeden át végzett Fertőd- Eszterháza-kutatásban csúcsozott ki, amelyben a barokk táj eredetét és kertművészeti, kultúrtörténeti jelentőségét a maga komplexitásában vizsgálta és mutatta be. Tájelméleti, tájhasználati, -gazdálkodási és meliorációs elképzeléseivel, az ökológiai kiegyenlítő felületekről és a szegélygazdagságról vallott nézeteivel a mai modern tájvédelmi és környezetügyi törekvések alapjait rakta le.

Mőcsényi professzor nemzetközi tevékenységének fő vonulatai a kertésze-

ti-kertépítészeti kiállításokon létrehozott időszakos alkotásaitól, kertinstallációitól a bécsi közparkok tervezésén át a nemzetközi tájépítészeti szövetség elnökségéig ívelnek. A hetvenes évek külföldi kertépítészeti-tervezési, alkotói munkái hozták meg Mőcsényi számára a hírnevet, s fokozatosan az egyik legnagyobb hatású tájépítészeti szakmapolitikussá vált, aki a Tájépítészeti Nemzetközi Szövetsége (IFLA) alelnökeként, majd négy éves IFLA-elnöksége alatt – a nemzetközi szervezetet megalapító Geoffrey Jellicoe iránymutatásait követve – egyesítette a szövetségen belül a hidegháború idején egymással alig kommunikáló nyugati és keleti tömb szakmagyakorlóit. A Mőcsényi által szervezett 1984-es siófoki IFLA Világkongresszus a közelede és az addig egymás számára jórészt ismeretlen nemzeti és szakmai kultúrák elfogadásának a jegyében telt.

A tervezett 'MM_C' című könyv 24 fejezetének előkészítése, írása és szerkesztése során nyilvánvalóvá vált, hogy az archívumok rendezésével és áttekintésével az életmű feldolgozása nem

tekinthető lezártnak. A szakmai archívumokon túl különböző levéltárakban, jegyzetekben, szakági értesítőkből, folyóiratokban, tudományos cikkekben, disszertációkban és interjúkban mindezzidáig feldolgozatlan tudásanyag várja, hogy valaki újra felfedezze és közkinccsé tegye Mőcsényi Mihály ma is úttörőnek számító, frissességüket megőrzött gondolatait a jövő szakemberei számára.

Az MTA székházában tartott nemzetközi tudományos konferenciával és a FUGA Építészeti Központban rendezett életmű-kiállítással a magyar tájépítészeti közössége tiszteleg Mőcsényi professzor úr szellemi és alkotói nagysága és iskolateremtő, karalapító munkássága előtt.

Szilágyi Kinga
főszerkesztő

place in the Mőcsényi oeuvre. The peak of this field of his career was marked by the redevelopments he carried out at Feneketlen-tó and the strip pit of Balatongyörök. Mihály Mőcsényi's art- and garden history works culminated in the almost obsessed research he had conducted for many decades about Fertőd-Eszterháza. His corresponding studies analysed and presented the origin of the Baroque landscape in its complexity as well as its significance in garden art and cultural history. His ideas on landscape theory, landscape use, -economy and decontaminated sites, as well as his well-established views on ecological balancing surfaces and border richness laid the foundations of contemporary aspirations towards landscape preservation and environment protection.

Professor Mőcsényi's main aspects of his international activity range from periodic designs he created for garden and landscape architectural exhibitions, all the way through national gardens and garden installations and planning public parks in Vienna, right until the chair of

the international landscape architecture association. Mőcsényi became famous by his garden design and creative works of the 1970's, gradually becoming one of the most impressive policy-maker in his specialty. During his six-year deputy presidency and four-year presidency at IFLA (International Federation of Landscape Architects) – following the directions given by the founder of the organisation, Geoffrey Jellicoe –, Mőcsényi managed to unite the professionals of the Western and Eastern bloc, who had scarcely been communicating with each other within the association during the cold war. The Siófok IFLA world congress organised by Mőcsényi in 1984 was spent in the spirit of rapprochement and accepting the different national and professional cultures – which was unknown to the members for the most part until then.

It has become evident during the preparation, writing and editing the MM_C book project that processing the life-work cannot be considered as concluded by putting the archives into order and surveying them. Beyond the pro-

fessional archives, an unprocessed store of knowledge – to be found in different records, notes, field of study reports, journals, scientific articles, dissertations and interviews – is waiting for someone to rediscover and publish Mihály Mőcsényi's pioneering and hitherto fresh thoughts as public property for the benefit of future professionals.

The Hungarian landscape architect society bow before the intellectual, professional greatness, the school-founder and faculty establishment work of professor Mőcsényi by organising the international scientific conference at the Hungarian Academy of Sciences and a life-work exhibition in FUGA center of architecture in December 2. and 3. 2019.

Kinga Szilágyi
editor in chief